

„Kako se do mora dolazi.“

Moto ovogodišnjeg festivala „Kako se do mora dolazi“ uzet je iz dramatizacije **Stevana Koprivice** romana „Zelena čoja Montenegro“ Moma Kapora u saradnji sa **Zukom Džumhurom**, prema kojoj se radi istoimena predstava u režiji **Nikite Milivojevića**, koprodukcija **JU „Grad teatra“ sa Gradskim pozorištem iz Podgorice i Beogradskim dramskim pozorištem**, a koja je trebalo da bude premijerno izvedena ove godine. Tema koja je proizilazila iz prvobitnog programskog odabira je: **sukob čovjeka i istorije**, ali se ipak pokazalo da priroda na sebi svojstven način mijenja tok istorije, kao i sudbinu čovjeka.

Izmjena verzija programa festivala

Treba napomenuti da je program festivala, usled epidemiološke situacije koja se konstantno mijenjala, kao i zbog zdravstvenih mjera koje je propisivao IZJZCG, tri puta mijenjan dok nije dobio konačan oblik. Može se reći da je program paralelno sa širenjem epidemije virusa u okolnim državama sužavan po prostornom kriterijumu, pa je prva verzija programa **bila je međunarodna, druga regionalna, a u trećoj verziji programa akcenat je stavljen domaću, crnogorsku umjetničku scenu.**

Odložena je koprodukcija predstave „Zelena čoja Montenegro“ za sledeću godinu, otkazani su književni i muzički program, dodjele nagrada „Grad teatar“ i „Stefan Mitrov Ljubiša“, kao i mnoge aktivnosti vezane za razvoj već započetih međunarodnih projekata i saradnji.

Pres-konferencija povodom predstavljanja programa XXXIV izdanja festivala „Grad teatar“

Konferencija za novinare ove godine održana je 23. julana platou između crkava, jednoj od festivalskih scena, kako bi se ispoštovale mjere propisane od strane NKT-a koje se tiču držanja međusobne fizičke distance. Pored **Milene Lubarde Marojević**, direktorice, o ovogodišnjem umnogome izmijenjenom programu festivala govorili su **Svetlana Ivanović**, glavna urednica programa JU „Grad teatar“ i prof. dr **Siniša Jelušić**, predsjednik Savjeta JU „Grad teatar“. Rečeno je da će se festival Grad teatar ipak održati i ove godine, po 34. put, uprkos mnogobrojnim poteškoćama i u vrijeme kad su mnogi drugi festivali i manifestacije otkazani. Rečeno je da je ove godine „Grad teatar“ vjerovatno nikad bliži svojim korjenima – ideji da festival oživi grad, kao što je to bilo u vrijeme kada je festival nastao. U to vrijeme Budva je bila grad koji se, kako fizički tako i duhom oporavljao poslije razornog zemljotresa, a danas je to grad koji treba duhovnu potporu u trenutku kada smo suočeni sa vjerovatno najvećom globalnom krizom novijeg vremena, pandemijom koja je zarobila cijeli svijet.

Navedeno je da će trajanje, kao i odabir programa festivala, biti uslovljeni i prilagođeni ovogodišnjim okolnostima, da bi se omogućilo ne samo izvođenje uz prisustvo publike, već i bezbjednost svih učesnika u programu.

Direktorica Milena Lubarda Marojević kazala je da je početkom marta, kada je epidemija uzela maha, program redukovan te da će okosnicu festivala činiti samo programi iz regiona, uz nadu da će se

ipak stvoriti uslovi za realizovanje produkcija i premijera. Najavljeno je da će festival trajati od 24. jula do 22. avgusta, i da će se odvijati pod **motom „Kako se do mora dolazi“**, uzetim iz dramatisacije **Stevana Koprivice romana Moma Kapora i Zuka Džumhura „Zelena čoja Montenegro“**, u režiji **Nikite Milivojevića**, a u saradnji sa **Gradskim pozorištem iz Podgorice i Beogradskim dramskim pozorištem**, koja je trebalo da bude premijerno izvedena ove godine, a zbog novonastalih okolnosti, odložena je za narednu.

Rečeno je da je ove godine poseban akcenat stavljen na davanje prilike nezavisnoj domaćoj umjetničkoj sceni i većem broju dječjih predstava za različite uzraste, jer su sigurno upravo djeca u uslovima epidemija i kriza posebno pogođena i da im je ove godine posebno potrebno posvetiti pažnju.

Najavljeno je da će **program festivala otpočeti 24. jula otvaranjem izložbe „Savremena crnogorska skulptura“** u crkvi Santa Marija, postavkom koja je dio fonda Centra savremene umjetnosti Crne Gore. Planirano je da izložba bude otvorena **do 22. avgusta**. Izložba je zasnovana na hronološkom pregledu iz fonda savremene crnogorske skulpture Centra, od 1958. do danas, u izboru muzejskog savjetnika Marine Čelebić. Kako je rečeno, radovi koji čine izložbu potvrđuju raznovrsnost savremene crnogorske skulpture – kako po tehnicima, tako i po načinu tretiranja forme. Naglašeno je da **ceremonijalnog otvaranja ove godine neće biti**, ali će publika biti u mogućnosti da uživa u izložbi uz poštovanje propisanih mjera. Direktorica Lubarda Marojević istakla je da su muzički i dramski programi, za razliku od likovnih i književnih, privremeno odloženi do 1. avgusta.

O **književnom programu** govorila je dugogodišnja urednica ovog programa **Svetlana Ivanović**, i najavila je da će književni program početi 25. jula, ističući da se JU „Grad teatar“ u novonastalim okolnostima opredijelila za gostovanja iz Crne Gore, tako da biliterarni segment festivala dao jedan pregled žanrovskih pomijeranja u književnom stvaralaštvu kod nas, dok su sva druga planirana gostovanja odložena za period kada se budu stekli uslovi. Govorilo bi se o poeziji Andrije Radulovića, Stanke Stanojević u saradnji sa JU „Narodna biblioteka Budve“ i Aleksandra Gavranica. Publika bi imala priliku da se upozna sa novim romanima kao što je „Ministar“ Stefana Boškovića, dobitnika nagrade Evropske Unije za književnost za 2020. godinu i „Sirene za uzbunu“ Nikole Nikolića. Najavljeno je i predstavljanje značajne teatrološke studije Janka Ljumovića – „Svjet umjetničkih profesija drama i pozorišta“, a najavljeno je i da će se govoriti i o istoriji pozorišnog graditeljstva Crne Gore u okviru razgovora o graditeljskoj zaostavštini Josipa Slade Šilovića sa arhitektom Slobodanom Bobom Mitrovićem (autor monografije „Arhitekt Josip Slade Šilović, graditeljska djela u Knjaževini Crnoj Gori 1877-1900.“). Rečeno je da se dio pregovora o gostovanjima još uvijek vodi, i da će javnost i o ovim programima biti blagovremeno obaviještena.

Govorilo se i o tome da je postojala ambicija da festival ove godine bude respektabilan međunarodni događaj jer bi program činile i međunarodne saradnje, međutim, zbog nastalih okolnosti takvi planovi su odloženi za neku od narednih godina.

U okviru **dramskog programa**, planirano je prikazivanje predstava crnogorske produkcije, manjih formi koje je moguće uklopiti u epidemiološke standarde. To su: „Sobe“ Ilije Đurovića, u režiji Mirka Radonjića dramskog studija „Prazan prostor“ iz Podgorice; „Kučka“ po tekstu Arpada Šilinga i Eve

Zabežinski, u režiji Arpada Šilinga Kraljevskog pozorišta „Zetski dom“ sa Cetinja; „Persona“ Ingmara Bergmana, po adaptaciji Dragane Tripković, u režiji Stevana Bodrože, nastala u saradnji NVO ATAK, Podgorica, Centra za kulturu „Vojislav Bulatovic-Strunjo“, Bijelo Polje i KIC „Budo Tomović“, Podgorica. Kako je rečeno, poseban ciklus ovogodišnjeg festivala činile bi dječje predstave: „Maca Papučarica“ po motivima istoimene priče Ele Peroci, dramatisacija i režija – Davor Dragojević Gradskog pozorišta Podgorica, predviđena za uzrast 3+; „Crvenkapa“ po tekstu Luke Bojovića, produkcija „Teatra mladih“ Podgorica, predviđena za uzrast 5+ i „Kraljević i prosjak“ po motivima istoimenog romana Marka Tvena, u režiji Zorana Rakočevića u produkciji JU „Nikšičko pozorište“, predviđena za uzrast 12+.

U sklopu **muzičkog programa** najavljen je nastup gitariste Danijela Cerovića, koji bi ujedno bio i promocija njegovog novog CD-a, zatim nastupi gitarista Petra Dobričanina, kontrabasiste Vasilija Gagovića.

Najavljeno je da je predviđeno da ovogodišnji festival zatvori predstava „Upotreba čoveka“ po romanu Aleksandra Tišme, djelo koje je po prvi put obradjeno kao pozorišni komad u režiji Borisa Liješevića, nastalo u koprodukciji „Grad teatra“, Budva, „East - West Centra“, Sarajevo, „Novog tvrđava teatra“, Čortanovci i „Teatra mladih“, Sarajevo. Iako je riječ o projektu koji je trebalo da otvori ovogodišnji festival, iz pomenutih epidemioloških razloga tonije bilo izvodljivo pa je predstava ostavljena za završnicu festivala.

Upućen je apel posjetiocima festivala da se u potpunosti pridržavaju svih aktuelnih mjera i propisa u vezi sa epidemiološkom situacijom.

Poštovanje mjera propisanih od strane IZJZCG

Veoma je važno napomenuti da se tokom trajanja festivala striktno vodilo računa da posjetioci poštuju mjere propisane od strane IZJZCG, kako bi se obezbijedila njihova zaštita od eventualne infekcije virusom tokom posjete festivalskom programu.

Tako je sve vrijeme trajanja izložbe „Savremena crnogorska skulptura“ u Crkvi Santa Marija vođeno računa da broj osoba koje se nalazile u istom momentu u izložbenom prostoru bude ograničen na dvije, uz obavezno korišćenje maski i upotrebu dezinfekcionog sredstva koje je bilo postavljeno na ulazu u izložbeni prostor.

Prilikom izvođenja dramskog programa vodilo se računa da se među posjetiocima omogući držanje međusobne distance od 2m tako što je u gledalištu zauzimana svako treće sjedište, zatim da svi posjetioci kao i zaposleni na sceni nose maske, a na ulazu je osoblje „Grada teatra“ vršilo dezinfekciju ruku i mjerenje tjelesne temperature svakom posjetiocu.

Odlaganje nagrada „Grad teatar“ i „Stefan Mitrov Ljubiša“

Već dugi niz godina, Grad teatar dodjeljuje nagradu „Grad teatar“ za dramsko stvaralaštvo, tj. za najbolja ostvarenja na festivalu (nagrada je ustanovljena 1990. godine) i nagradu za književno stvaralaštvo „Stefan Mitrov Ljubiša“ (nagrada je ustanovljena 1994. godine). Od 2017. godine nagradesu bionalnog karaktera. Ovog ljeta trebalo je da bude dodijeljena nagrada za književno stvaralaštvo „Stefan

Mitrov Ljubiša“, međutim zbog opšte poznate epidemiološke situacije dodjela nagrade odložena je za narednu godinu.

Iz istog razloga odložena je i dodjela nagrade „Grad teatar“. Proteklih godina praksa je bila da se ova nagrada dodijeli dobitniku na ceremoniji povodom proslave Dana opštine Budva 22. novembra, koja ove godine nije organizovana. Takođe, u procesu odlučivanja o dobitniku nagrade već je bila ustanovljena praksa da tročlani žiri, koji čine eminentne osobe iz tri različite države iz regiona, prisustvuje festivalskim koprodukcijama prije nego što pristupi formiranju odluke o narednom dobitniku nagrade ali, kako su i same koprodukcije odložene, tako ni odvijanje bilo kakvih aktivnosti vezanih za dodjelu ove nagrade nije bilo.